

FORMY OCHRONY PRZYRODY

I. Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na gruntach Nadleśnictwa Prószków utworzone zostały 4 rezerваты przyrody:

- 1) **Rezerwat „Blok”** - rezerwat leśny, o powierzchni 6,56 ha powołany Zarządzeniem nr 310 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14.09.1959 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 12 stycznia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Blok”. Położony jest na terenie leśnictwa Rzymkowice w oddziale 311 f w gminie Korfantów w powiecie nyskim. Jest rezerwatem utworzonym w celu zachowania drzewostanu (fragmentu starego boru świeżego) o cechach naturalnego pochodzenia, stanowiącego pozostałość po dawnej Puszczy Niemodlińskiej. Głównym gatunkiem tworzącym górne piętro drzewostanu jest sosna rodzimego pochodzenia rasy „gibba” charakteryzująca się dobrze oczyszczonymi strzałami i płaskimi koronami. Drzewostan mimo zaawansowanego wieku charakteryzuje się dobrą zdrowotnością.
- 2) **Rezerwat „Jeleni Dwór”** - rezerwat leśny, o powierzchni 3,91 ha powołany Zarządzeniem nr 309 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14.09.1959 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 31 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jeleni Dwór”. Położony jest na terenie leśnictwa Jeleni Dwór, oddział 353 g, w gminie Biała, w powiecie prudnickim. Jest rezerwatem utworzonym w celu zachowania fragmentu lasu mieszanego naturalnego pochodzenia – pozostałości po dawnej Puszczy Niemodlińskiej. Trzon rezerwatu stanowi starodrzew z sosną, świerkiem i dębem szypułkowym. W rezerwacie występuje duża liczba gatunków mszaków. Niestety od kilkunastu lat postępuje proces zamierania drzew, w następstwie czego doszło do silnego zadarnienia dna lasu (bujny rozwój roślinności zielnej). Obecnie płat lasu w granicach rezerwatu reprezentuje fazę rozpadu drzewostanu, brak jest młodszego pokolenia o właściwym dla tego zespołu składzie gatunkowym.

- 3) **Rezerwat „Jaśkowice”** - rezerwat leśny, o powierzchni 6,00 ha, powołany Zarządzeniem nr 64 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20.06.1969 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 31 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jaśkowice”. Położony jest na terenie leśnictwa Przysiecz, oddział 120 c, w gminie Prószków, w powiecie opolskim. Jest rezerwatem utworzonym w celu ochrony lasu mieszanego o naturalnym charakterze, stanowiącym pozostałość dawnych drzewostanów modrzewiowych. Głównym gatunkiem na powierzchni rezerwatu jest modrzew europejski, odmiany sudeckiej (70% udziału), a drzewostan dopełniają: sosna pospolita i dąb szypułkowy. Najstarsze drzewa sięgają wieku 200 lat.
- 4) **Rezerwat „Przysiecz”** - rezerwat leśny, o powierzchni 3,02 ha, powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 04.02.1958 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 31 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Przysiecz”. Położony jest w leśnictwie Wybłyszczów, w oddziałach 200 d, 200 f, w gminie Prószków, w powiecie opolskim. Jest rezerwatem utworzonym w celu ochrony starodrzewia modrzewia europejskiego, odmiany sudeckiej, pochodzenia naturalnego, w wieku około 200 lat. Ponadto w rezerwacie rosną również dęby, sosny, jodły, świerki, jawory i graby. Na szczególną uwagę zasługuje silna ekspansja graba, występującego w rezerwacie we wszystkich fazach rozwojowych. Dynamiczny rozwój tego gatunku może świadczyć o zachodzących w siedlisku zmianach w kierunku wykształcenia grądu. Jednocześnie ekspansja tego gatunku w dłuższej perspektywie może zagrażać przedmiotowi ochrony rezerwatu, gdyż grab przez silne ocienienie dna lasu uniemożliwia powstawanie i utrwalanie odnowień modrzewia.

II. Parki krajobrazowe

Parki krajobrazowe tworzy się na terenach o wyjątkowych walorach przyrodniczych i estetyczno-krajobrazowych.

W zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Prószków nie znajduje się żaden Park Krajobrazowy.

III. Obszar chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość

zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar chronionego krajobrazu „Bory Niemodlińskie” obejmuje swym zasięgiem zwarty kompleks leśny położony w lewym dorzeczu górnej Odry, administrowany przez Nadleśnictwa: Prószków, Tułowice i Opole. Rozciąga się na obszarze 12 gmin województwa opolskiego. Jego powierzchnia wynosi ok. 49170 ha. Na tym obszarze prowadzona jest gospodarka leśna, uwzględniająca zachowanie równowagi ekologicznej.

IV. Obszary Natura 2000

Celem działania europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000 jest powstrzymanie wymierania zagrożonych roślin i zwierząt oraz ochrona różnorodności biologicznej na terenie Europy. Do wdrożenia sieci zobowiązane są wszystkie kraje Wspólnoty.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO), wyznaczone do ochrony populacji dziko występujących ptaków,
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), chroniące siedliska przyrodnicze i gatunki roślin i zwierząt.

Na terenie Nadleśnictwa Prószków powołano 2 obszary należące do sieci Natura 2000. Są to:

- 1) „Żywocickie Łęg” (SOO) – kod PLH 1600019 - obszar położony po lewej stronie rzeki Odry w odległości około 2km na południe od miasta Krapkowice do miejscowości Żużela. Powierzchnia całkowita obszaru wynosi 101,80 ha z czego 28,18 ha znajduje się w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Prószków.
- 2) „Bory Niemodlińskie” (SOO) – kod PLH 160005 - obszar Borów Niemodlińskich obejmuje rozległe kompleksy leśne rozciągające się na falistej i równinnej

wysoczyźnie polodowcowej, porozcinanej dolinkami rzecznyymi między dolinami Nysy Kłodzkiej i Odry. Równiny charakter ostoi urozmaicają zespoły wydmy, osiągające blisko 15 m wysokości oraz bezodpływowe zagłębienia, w których zlokalizowane są bory bagienne i torfowiska. Przeważającą powierzchnię ostoi pokrywają lasy o charakterze gospodarczym, wśród nich zachowały się liczne fragmenty lasów o charakterze rodzimym. W obszar leśny wkomponowane są duże kompleksy stawów z charakterystycznymi dla tych ekosystemów zespołami roślinności i fauny wodno-błotnej. W dolinach rzecznych, m.in. Ścinawy Niemodlińskiej i Wytoki oraz ich dopływów występują większe kompleksy zbiorowisk łąkowych. Zachodnia część ostoi odznacza się bardzo dużą różnorodnością siedliskową: od siedlisk suchych na wydmach do skrajnie wilgotnych torfowisk i stawów. Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 4888,54 ha w tym leśna na terenie Nadleśnictwa Prószków 169,93 ha.

V. Użytek ekologiczny

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie nadleśnictwa Prószków znajduje się 1 użytek ekologiczny o nazwie „Suchy Ług”, powołany Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego nr P/2/97 z dnia 03.02.1997 r. Jest to ciąg śródleśnych łąk o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Na łąkach znajdziemy charakterystyczną dla terenów podmokłych roślinność zielną. Obecnie teren jest doskonałym miejscem bytowania oraz rozmnażania się ptaków i ssaków leśnych. Spotkać można tu zarówno ptaki podmokłych łąk, pól, a nawet ptactwo wodne – na przepływającym przez łąki rowie Rzymkowickim. Obszar położony jest w leśnictwie Rzymkowice w gminie Korfantów w powiecie nyskim.

VI. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej, która zgodnie z ustawą o ochronie przyrody obejmuje pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Zaliczamy do nich sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głazy narzutowe i inne.

Na gruntach Nadleśnictwa Prószków znajduje się obecnie 10 ustanowionych pomników przyrody, w tym: 12 drzew (niektóre pomniki są wieloobiektowe), jedno z nich jest wywrócone.

W bezpośrednim sąsiedztwie nadleśnictwa, po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 414 znajduje się szpaler drzew będący pomnikiem przyrody.

VII. Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt

Ochrona gatunkowa ma na celu zachowanie dla przyszłych pokoleń najciekawszych i zarazem najbardziej zagrożonych przedstawicieli fauny i flory w skali całego kraju. Obejmuje przeszło kilkaset gatunków roślin, grzybów i zwierząt. W Polsce ochroną ścisłą objętych jest 415 gatunków roślin, 232 gatunków grzybów i 589 gatunków zwierząt.

Lasy Państwowe podejmują własne inicjatywy ochronne. Pomagają wybranym gatunkom zwierząt i roślin zasiedlić miejsca, gdzie gatunki te wyginęły (tzw. reintrodukcje) lub gdzie są zagrożone wyginięciem (restytucje). Dotyczy to np. cisa, sudeckich jodeł, cietrzewia czy głuszca. Szanse na przetrwanie ginącym gatunkom mają dać strefy ochronne dla wybranych gatunków zwierząt (m.in. wokół gniazd ptaków).

Leśnicy są za nie szczególnie odpowiedzialni, ponieważ większość z nich znajduje się na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe.

W lasach Nadleśnictwa Prószków można podziwiać szereg ciekawych i chronionych roślin. Największe zgrupowania roślin prawnie chronionych spotkamy w południowej części nadleśnictwa, gdzie dominują bogate siedliska lasowe i łąkowe. Bogactwo mszaków, porostów i widłaków znajdziemy w części wschodniej nadleśnictwa, gdzie dominują siedliska borowe. Na terenie Nadleśnictwa Prószków można zaobserwować mnóstwo gatunków roślin, zwierząt czy grzybów. Poniżej krótkie zestawienie jakie gatunki można zaobserwować w naszych lasach (pełna lista jest dużo dłuższa).

Rośliny:

- Lilia złotogłów,
- Lipiennik loesela,
- Czosnek niedźwiedzi,
- Turzyca davalla,
- Wawrzynek wilczełyko.

Owady:

- Jelonek rogacz,
- Kozioróg dębosz,
- Pachnica dębowa.

Gady:

- Żmija zygzakowata,
- Gniewosz plamisty,
- Jaszczurka żyworodna.

Płazy:

- Kumak nizinny,
- Żaba moczarowa,
- Traszka zwyczajna,
- Rzekotka drzewna.

Ptaki:

- Bielik,
- Bocian czarny,
- Dzięcioł czarny,
- Czernica,
- Czajka,
- Derkacz,
- Jarzębatka,
- Turkawka,
- Wilga,
- Żoła.

Ssaki:

- Bóbr europejski,
- Mopek zachodni,
- Wilk,
- Wydra.